

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

ผลของโปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลต่อความรู้ ทักษะ
และการปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ: กรณีศึกษาที่หออภิบาลผู้ป่วยหนักโรคหัวใจ

โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี

**Effects of Evidence-Based Nursing Care Program on Knowledge, Attitude
and Practice of Professional Nurses: A Case Study in Coronary Care Unit
of Suratthani Hospital**

มรกต คงสีปาน (Morakot Kongsepan)* ศรีนวล โอสอเสถียร (Srinuan Osotsatian)**

ดราวรรณ รongเมือง (Daravan Rongmuang)***

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลต่อความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ

กลุ่มตัวอย่างคือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหออภิบาลผู้ป่วยหนักโรคหัวใจ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จำนวน 18 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ประกอบด้วยสื่อวีดิทัศน์และการฝึกอบรมด้วยการทำกิจกรรมกลุ่ม ร่วมกับการอภิปรายสรุปถึงแนวทางการปฏิบัติ ฝึกปฏิบัติจริงกับผู้ป่วยและการประเมินผลการปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลมี 4 ส่วนคือ ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน แบบสอบถามความรู้มีค่าความเที่ยง (KR 20) เท่ากับ .78 แบบสอบถาม ทักษะและการปฏิบัติมีค่าความเที่ยง (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .90 และ .93 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon Match Paired Signed-rank Test

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความรู้ ทักษะและการปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของพยาบาลวิชาชีพหลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล มากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ พยาบาลวิชาชีพ หออภิบาลผู้ป่วยหนักโรคหัวใจ

* นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการบริหารการพยาบาล สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มสธ

morky913@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช osotsatian@yahoo.co.th

***อาจารย์ประจำสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญบุรี daravanr@yahoo.co

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

The purpose of this quasi experimental research was to compare professional nurses' knowledge, attitudes, and practice before and after using an evidence-based nursing care program.

The sample of this study included eighteen professional nurses who had worked in the CCU at Suratthani Hospital. Experiment tools included the evidence-based nursing care program which consisted of a video of evidence-based nursing practices and training course. The process of training included 1) giving an evidence-based knowledge by video media, 2) training through coaching, and discussion in the facilitating learning context. The evaluation tools comprised of 4 parts: demographic data, knowledge, attitude and practice on the evidence-based nursing practices. The questionnaires were validated by a panel of 5 experts. The Kuder-Richarson (KR-20) for assessing the reliability of knowledge test was .78, and the Cronbach's alpha reliability coefficients of attitudes and practice were .90 and .93 respectively. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and Wilcoxon Matched Paires Signs-rank Test.

The major findings showed that after using an evidence-based nursing care program, the mean scores of knowledge, attitudes, and practices were statistical significantly higher than those before period at $p < .001$

Keywords: Evidence-Based Nursing Care, Professional Nurse, Coronary Care Unit (CCU)

* นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการบริหารการพยาบาล สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มสธ
morky913@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช osotsatian@yahoo.co.th

***อาจารย์ประจำสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี daravanr@yahoo.co

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ สอดคล้องกับมาตรฐานการพยาบาลและผดุงครรภ์แห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ.2555-2559) ในแผนหลักที่ 2 เรื่อง แผนพัฒนาคุณภาพระบบบริการพยาบาลและผดุงครรภ์ ด้านของการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรพยาบาลและในแผนหลักที่ 4 เรื่องแผนส่งเสริมการวิจัยพัฒนาระบบการพยาบาลและการบริการสุขภาพ โดยสนับสนุนให้มีการใช้ข้อมูลที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองการพัฒนา ระบบบริการสุขภาพ และทำให้มีเอกลักษณ์ทางวิชาชีพการพยาบาล (สภาการพยาบาล 2555) การเลือกใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ประการคือ ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุด ให้บริการด้วยความเชี่ยวชาญ คำนึงถึงค่านิยมหรือความชอบของผู้ป่วย และทรัพยากรที่เอื้อต่อการปฏิบัติการพยาบาล (Dicenso, Cullum and Ciliska, 1998: 38)

อุปสรรคหนึ่งในการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล คือพยาบาลขาดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ มีทัศนคติทางลบเกี่ยวกับงานวิจัย ไม่มีความรู้ในการประเมินคุณภาพงานวิจัยทางการพยาบาล ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์ทางสถิติ ไม่มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ร่วมงานที่มีความรู้ด้านการวิจัย นอกจากนี้พยาบาลยังขาดความตระหนัก ไม่ค่อยให้คุณค่ากับการใช้ผลวิจัยในการปฏิบัติงาน และยังมองว่าเป็นภาระที่เป็นอุปสรรคต่องานประจำ สำหรับในกลุ่มที่มีความตระหนัก และมีความประสงค์จะใช้ ก็ยังขาดทักษะ โดยเฉพาะทักษะการสืบค้นงานวิจัย การทำความเข้าใจกับระเบียบวิธีวิจัย การอ่านรายงานวิจัย การประเมินคุณค่าและคุณภาพงานวิจัย การสังเคราะห์ความรู้ ตลอดจนนำมาใช้กับการทำงาน (พิกุล นันทชัยพันธ์, 2555; Lyons, Brown, Tseng, Casey and McDonald, 2011)

วิธีการหนึ่งที่จะช่วยเอาชนะอุปสรรคในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลดังกล่าวข้างต้นคือการให้ความรู้ ความเข้าใจที่เพียงพอ เพื่อให้พยาบาลมีมั่นใจและเชื่อมั่นว่าการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มีประโยชน์ สามารถพัฒนาผลลัพธ์การดูแลผู้ป่วยได้ การให้ความรู้เรื่องกระบวนการของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์แก่พยาบาลจึงมีความสำคัญ เมื่อพยาบาลมีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล จะส่งผลให้พยาบาลเกิดความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และนำไปสู่ปฏิบัติการพยาบาล (ฟองคำ ดิลกสกุลชัย 2552: 40)

ทัศนคติเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งทัศนคติเป็นผลจากความรู้สึกทางใจที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมไปในทางใดทางหนึ่ง โดยทัศนคติเป็นสิ่งที่สะท้อนมาสู่พฤติกรรมของบุคคล (Hitt and others, 2006 อ้างใน ณรงค์ศักดิ์ บุญเลิศ 2553: 27) การส่งเสริมให้พยาบาลได้รับความรู้และเข้าใจประโยชน์ในเรื่องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล จะทำให้พยาบาลมั่นใจว่าจะสามารถพัฒนาผลลัพธ์การดูแลผู้ป่วยได้ ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติของพยาบาล มีผลการวิจัยยืนยันว่าหากพยาบาลมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการวิจัยที่ดี มีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย จะมีผลต่อการนำงานวิจัยไปใช้ ยิ่งพยาบาลมีทัศนคติที่ดีต่อ งานวิจัยมาก พยาบาลก็จะยิ่งมีความต้องการที่จะนำสิ่งที่ได้จากงานวิจัยไปใช้มากขึ้น (Olade , 2003) นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่าความเชื่อและทัศนคติยังมีอิทธิพลต่อการนำผลการวิจัยในการปฏิบัติการพยาบาล (Squires, Estabrooks, Gustavsson and Wallin, 2011) และจากการศึกษาของ Melnyx, Fineout-Overholt, Feinstien, Small, Wilcox and Kraus (2004) พบว่าหากพยาบาลมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

จะทำให้มีความเชื่อว่า การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลช่วยปรับปรุงการปฏิบัติทางคลินิก และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย

การปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ เป็นสมรรถนะเชิงวิชาชีพของพยาบาลด้านการวิจัย การที่พยาบาลจะสามารถปฏิบัติการพยาบาลโดยนำหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากที่ จะต้องมีความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มาเป็นพื้นฐานแล้ว ยังต้องมีความสามารถ ในการกำหนดปัญหาการพยาบาล การสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ การอ่านและประเมินรายงานวิจัย สามารถ ตัดสินใจเลือกใช้งานวิจัยที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับสภาพปัญหา ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติ จาก การศึกษาที่ผ่านมาพบว่ามีการศึกษาเรื่องผลของการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อป้องกันการ ติดเชื้อต่อความรู้และการปฏิบัติของบุคลากรพยาบาลในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อแบบมาตรฐานใน โรงพยาบาลชุมชน โดยการอบรมให้ความรู้แก่พยาบาล แจกคู่มือ ให้ข้อมูลย้อนกลับ ติดโปสเตอร์เตือน ผลการวิจัยพบว่าพยาบาลมีความรู้ในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อแบบมาตรฐานที่ถูกต้องเพิ่มขึ้นอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ (ปัทมา สุภารส 2551) และการศึกษาของรุ่งทิพย์ คงแดง (2550) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการ ส่งเสริมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ต่อความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลในการจัดการความปวดเฉียบพลันใน ทารกแรกเกิด โดยการอบรมให้ความรู้แก่พยาบาล แจกคู่มือ ให้ข้อมูลย้อนกลับ ติดโปสเตอร์เตือนผลการวิจัย พบว่าพยาบาลมีความรู้และการปฏิบัติการจัดการความปวดเฉียบพลันในทารกแรกเกิดเพิ่มสูงขึ้น

โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานีเป็นโรงพยาบาลที่มีการบริการอย่างมีคุณภาพ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ใดนำ หลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอย่างเป็นรูปธรรม มีเพียงแนวคิดที่จะนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาโดยนำแนวคิดนี้มาใช้ในหน่วยงานที่มีความ พร้อมดังเช่นในหออภิบาลผู้ป่วยหนักโรคหัวใจ ซึ่งมีพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขา พยาบาลศาสตร์จำนวน 2 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ไปในการปฏิบัติการพยาบาล มี ความสามารถและเป็นผู้ที่มีความรู้จากงานวิจัยมาปรับใช้ได้ นอกจากนี้ยังมีพยาบาลบางส่วนเคยมีประสบการณ์ใน การอบรมและการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปในการปฏิบัติการพยาบาลในหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง แต่ยัง ไม่เคยนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปในการปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริง พยาบาลบางส่วนจึงยังไม่มี ประสบการณ์ในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล และขาดซึ่งความรู้ในกระบวนการใช้ หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลอย่างชัดเจน

ดังนั้นการส่งเสริมให้พยาบาลมีการปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เพิ่มมากขึ้น และมึ ความต่อเนื่องนั้น จำเป็นต้องให้พยาบาลมีความรู้ ความเข้าใจ และลงมือปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอนของการนำ หลักฐานเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้สร้าง โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งประกอบด้วยสื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อให้ความรู้เรื่องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ตลอดจน จัดให้มีการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับกระบวนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งจะช่วยให้พยาบาลมึ ความรู้ มีความมั่นใจในกระบวนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้แนะนำ ตลอดทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานนี้ว่าผู้เข้าร่วมอบรมสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ ผลการศึกษาที่ได้ นำไปใช้ในการส่งเสริมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยงานหรือองค์กร และขยายผล การศึกษาในวงกว้างต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลต่อความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ก่อนและหลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ในหออภิบาลผู้ป่วยหนักโรคหัวใจ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ก่อนและหลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ในหออภิบาลผู้ป่วยหนักโรคหัวใจ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ก่อนและหลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ในหออภิบาลผู้ป่วยหนักโรคหัวใจ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. ความรู้เรื่องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพภายหลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลมากกว่าก่อนใช้โปรแกรม
2. ทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพภายหลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลดีกว่าก่อนใช้โปรแกรม
3. การปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพหลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลมากกว่าก่อนใช้โปรแกรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) ชนิด one group pre-post test ประชากรคือพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหออภิบาลผู้ป่วยหนักโรคหัวใจ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จำนวน 18 คน ถูกเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง ผู้วิจัย ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือดำเนินการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ (Knowles, 1978) ที่คำนึงถึงการใช้ประสบการณ์เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียน การให้ผู้เรียนได้แสวงหาคำตอบร่วมกัน และคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลประกอบด้วย (1) สื่อวีดิทัศน์เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ (2) แผนการอบรมร่วมกับการฝึกปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลตามใบงานที่กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ การประเมินคุณภาพหลักฐาน การตัดสินใจและนำไปปฏิบัติ และขั้นตอนสุดท้ายคือการประเมินผลการปฏิบัติ (ทศนีย์ เกริกกุลธร 2552) โดยกิจกรรมการอบรมจัดให้พยาบาลร่วมทำกลุ่ม อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยใช้ประสบการณ์จริงในขั้นตอนการตั้งคำถาม, สืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์และการประเมินคุณภาพหลักฐาน ผู้วิจัยช่วยแนะนำในการฝึกปฏิบัติ หลังจากนั้นพยาบาลร่วมอภิปรายสรุปถึงแนวทางการปฏิบัติ และฝึกปฏิบัติจริงในผู้ป่วย โดยเน้นให้พยาบาลร่วมแสวงหาคำตอบร่วมกันและการยอมรับในความสามารถที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล จนถึงขั้นตอนประเมินผลการปฏิบัติตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เมื่อพยาบาลได้รับความรู้และลงมือปฏิบัติจริงตามขั้นตอนของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล จะเกิดการเรียนรู้ โดยวัดได้ 3 ประการคือมีความรู้มากขึ้น มีทัศนคติที่ดี และปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มากขึ้น โดยสื่อวีดิทัศน์ แผนการอบรมและใบงาน ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องครอบคลุม ตลอดจนความเข้าใจในเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ (1) ข้อมูลส่วนบุคคล (2) ความรู้ในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล (3) ทัศนคติของพยาบาลในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลและ (4) การปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล เครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติเท่ากับ .88, .82 และ 1.0 ตามลำดับ ความเที่ยงของแบบสอบถามส่วนความรู้ คำนวณโดยวิธีคูเคอร์ ริชาร์ดสัน (Kruider-Richardson) โดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเที่ยง .78 ทัศนคติและการปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลมีค่าความเที่ยง คำนวณโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ .90 และ .93 ตามลำดับ

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการทดลอง

1. เตรียมความรู้ของผู้วิจัย โดยศึกษาดำรง ปริญญาผู้เชี่ยวชาญ และเข้าอบรมเพิ่มเติมเรื่องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล, เตรียมเครื่องมือและเอกสารที่ใช้ในการวิจัย
2. อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการวิจัย ตลอดจนระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย และการเก็บข้อมูลการวิจัยให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมทราบ
3. เตรียมผู้ช่วยนักวิจัย โดยคัดเลือกพยาบาลวิชาชีพในศูนย์โรคหัวใจจำนวน 1 คน ช่วยเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อช่วยลดอคติในการตอบแบบสอบถามของพยาบาลวิชาชีพ

ขั้นที่ 2 การดำเนินการทดลอง แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง (pre-test) โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเพื่อวัดความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์

ระยะที่ 2 ระยะดำเนินโครงการแบ่งเป็นการทำกิจกรรม 2 ครั้ง ดังนี้

กิจกรรมครั้งที่ 1 ผู้วิจัยให้พยาบาลชมสื่อวีดิทัศน์เรื่องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลเป็นเวลา 30 นาที หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการให้ความรู้แก่พยาบาล เรื่องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ใน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

การปฏิบัติการพยาบาลตามแผนการอบรมร่วมกับการฝึกปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลตามใบงานที่กำหนดไว้ โดยใช้วิธีการทำกิจกรรมกลุ่ม ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และฝึกปฏิบัติ ในขั้นตอนของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ 3 ขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนที่ 1 การตั้งคำถาม โดยกระตุ้นให้พยาบาลตั้งคำถามจากประสบการณ์การปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยจริง นำคำถามที่ได้ไปฝึกขั้นตอนที่ 2 การสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ หลังจากนั้นร่วมกันฝึกขั้นตอนที่ 3 ประเมินคุณภาพหลักฐานเชิงประจักษ์ใช้เวลา 2 สัปดาห์ต่อมา ด้วยการประชุมกลุ่มย่อย

กิจกรรมครั้งที่ 2 ภายหลังการอบรม 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ประสานแพทย์ที่เกี่ยวข้องและพยาบาล เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นและฝึกปฏิบัติขั้นตอนที่ 4 เพื่อกำหนดแนวทางฝึกปฏิบัติในผู้ป่วยร่วมกัน (การฝึกปฏิบัตินี้ได้ทำในผู้ป่วย 10 ราย ใช้เวลา 2 สัปดาห์)

ขั้นที่ 3 การประเมินผล

หลังจากพยาบาลทดลองปฏิบัติในผู้ป่วยจำนวน 10 ราย พยาบาลร่วมฝึกปฏิบัติขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการปฏิบัติ หลังจากนั้นเก็บข้อมูล (post-test) โดยสอบถามความรู้ ทักษะของพยาบาล และการปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลหลังสิ้นสุดกิจกรรม นอกจากนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการลงรหัสข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูล รวมระยะเวลาดำเนินกิจกรรมทั้งหมดเป็นเวลา 1 เดือน

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยได้ผ่านการพิจารณา และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และผ่านการพิจารณาให้ดำเนินการวิจัยในมนุษย์จากโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการวิจัย และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมโปรแกรมซักถามข้อสงสัยจนเข้าใจก่อนให้ลงนามในเอกสารยินยอม นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมยังสามารถถอนตัวออกจากโปรแกรมได้ตลอดเวลา ข้อมูลทั้งหมดจะถูกรักษาเป็นความลับ การนำข้อมูลไปเผยแพร่จะทำในภาพรวมของผลการวิจัย ซึ่งถ้าผู้เข้าร่วมวิจัยมีข้อสงสัย สามารถซักถามจากผู้วิจัยได้ตลอดเวลาที่เข้าร่วมโครงการ

ผลการวิจัย

1. **ข้อมูลส่วนบุคคล** พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 89.1 มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 72.2 อายุเฉลี่ย 36.55 ปี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานด้านการพยาบาลอยู่ในช่วง 11-20 ปี ร้อยละ 77.8 มีประสบการณ์ทำงานด้านการพยาบาลเฉลี่ย 14.22 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 77.8 เวลาส่วนใหญ่ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ทั้งหมดใช้เวลาในชีวิตประจำวันกับงานประจำ และบางส่วนคิดเป็นร้อยละ 55.6 ใช้เวลาในชีวิตประจำวันกับบุคคลในครอบครัว ไม่เคยอบรมด้านการวิจัยร้อยละ 55.6 และเคยมีประสบการณ์ในการนำงานวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติพยาบาลร้อยละ 61.1 และเคยเข้ารับการอบรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลร้อยละ 61.1 แต่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการนำหลักฐาน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

เชิงประจักษ์มาใช้ในการปฏิบัติพยาบาลร้อยละ 61.1 มีประสบการณ์ในการสืบค้นข้อมูลด้านการพยาบาลจากฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ร้อยละ 77.8

2. เปรียบเทียบความรู้เรื่องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ก่อนและหลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล

ความรู้เรื่องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพหลังใช้โปรแกรม ($\bar{X}=23.56$, $SD=1.25$) มากกว่าก่อนใช้โปรแกรม ($\bar{X}=15.72$, $SD=3.98$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z=-3.73$, $p<.001$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนความรู้เรื่องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลก่อนและหลังใช้โปรแกรม ($n=18$)

ระยะเวลา	$\bar{X}$	SD	Z	p-value
ก่อนใช้โปรแกรม	15.72	3.98	-3.73	.001
หลังใช้โปรแกรม	23.56	1.25		

3. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ก่อนและหลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล

ทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลในภาพรวม หลังใช้โปรแกรม ($\bar{X}=4.4$, $SD=.44$) มากกว่าก่อนใช้โปรแกรม ($\bar{X}=3.69$, $SD=.23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z=-3.68$, $p<.001$) เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลหลังใช้โปรแกรมมากกว่าก่อนใช้โปรแกรมในทุกด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ก่อนและหลังใช้โปรแกรมในรายด้านและโดยรวม ($n=18$)

ทัศนคติ	ก่อนใช้โปรแกรม		หลังใช้โปรแกรม		Z	p-value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ทัศนคติด้านองค์กร	4.01	.42	4.67	.38	-3.63	.001
2. ทัศนคติด้านพยาบาล	3.81	.37	4.51	.49	-3.73	.001
3. ทัศนคติด้านงานวิจัย	3.10	.56	3.89	.58	-3.03	.002
/ หลักฐานเชิงประจักษ์						
รวม	3.69	.23	4.40	.44	-3.68	.001

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

**4. เปรียบเทียบการปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ
ก่อนและหลัง ใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล**

ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลหลังใช้โปรแกรม ($\bar{X}=3.96$, $SD=.49$) มากกว่าก่อนใช้โปรแกรม ($\bar{X}=2.94$, $SD=.52$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z=-3.73$, $p<.001$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์
ในการปฏิบัติการพยาบาลก่อนและหลังใช้โปรแกรม (n= 18)

ระยะเวลา	$\bar{X}$	SD	Z	p-value
ก่อนใช้โปรแกรม	2.94	.52	-3.73	.001
หลังใช้โปรแกรม	3.96	.49		

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความรู้เรื่องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ
หลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลมากกว่าก่อนใช้โปรแกรม

ผลวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้หลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลมากกว่าก่อนได้รับโปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 การที่ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลมากขึ้นเนื่องจากโปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลที่นำมาใช้ มีการให้ความรู้ทั้งในรูปแบบการใช้สื่อวีดิทัศน์และการอบรมให้ความรู้ รวมถึงการฝึกปฏิบัติจริง โดยสื่อวีดิทัศน์นำเสนอการยกตัวอย่างสถานการณ์การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วยจริง ทำให้เกิดความสนใจในการติดตามเนื้อหา สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ (Knowles, 1978) ที่จะเรียนรู้ได้ดี ถ้าประเด็นนั้นตรงกับความสนใจ และสื่อวีดิทัศน์ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ต่อพยาบาล (กิดานันท์ มลิทอง 2548) แต่สื่อวีดิทัศน์มีข้อจำกัดในเรื่องการสื่อสารทางเดียว ไม่สามารถตอบสนองการเรียนรู้ได้ทั้งหมด การวิจัยนี้จึงใช้วิธีการให้ความรู้ในรูปแบบของการฝึกอบรม ทำกิจกรรมกลุ่มเปิดโอกาสให้พยาบาลได้ร่วมอภิปรายกลุ่มในขั้นตอนต่าง ๆ ตามกระบวนการการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล โดยการให้ความรู้ตั้งแต่ขั้นตอนแรกคือการตั้งคำถามตามสถานการณ์ปัญหาจริง ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการเรียนรู้ในผู้ใหญ่กระตุ้นให้พยาบาลแสดงความคิดเห็น ค้นหาปัญหา โดยใช้ประสบการณ์จริงในการปฏิบัติงาน ส่งผลทำให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เมื่อได้ปัญหาที่ต้องการแก้ไขร่วมกัน จึงนำไปสู่การปฏิบัติในขั้นตอนการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ ผู้เข้าร่วมอบรมได้ฝึกการสืบค้นจากสถานการณ์ปัญหาที่ตั้งไว้ ได้เรียนรู้วิธีการสืบค้นที่รวดเร็วทำให้พยาบาลได้ฝึกปฏิบัติตามกระบวนการจริง เพิ่มความสนใจในการอบรมมากขึ้น หลังจากนั้นพยาบาลจึงได้ร่วมกันประเมินหลักฐานที่สืบค้นมาได้ นำไปสู่การร่วมอภิปรายสรุปแนวทางปฏิบัติกับทีมสหสาขา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

วิชาชีพและฝึกปฏิบัติจริงในผู้ป่วยโดยมีผู้วิจัยให้คำแนะนำ และขั้นตอนสุดท้ายประเมินผลการปฏิบัติ เมื่อพยาบาลได้รับการอบรมและฝึกปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน ทำให้มีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของรุ่งทิพย์ คงแดง (2550) ที่พบประสิทธิผลด้านความรู้ของโปรแกรมส่งเสริมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการจัดการความปวดเฉียบพลันในทารกแรกเกิด และจากการศึกษาของปัทมา สุภารส (2551) ที่ใช้โปรแกรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อป้องกันการติดเชื้อต่อความรู้ของพยาบาล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของเพ็ญภา พร้อมเพรียง (2551) ที่ส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ในการป้องกันการติดเชื้อจากการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำส่วนปลาย รวมทั้งการศึกษาของอริรัตน์ คงตัน (2553) ที่ใช้สื่อวีดิทัศน์ในการให้ความรู้ในการป้องกันการติดเชื้อจากการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ และการศึกษาของฉันทันท์ เกตุภาค (2552) ที่ศึกษาผลการให้ความรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ของผู้ป่วยในการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล

สมมติฐานที่ 2 ทศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพหลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาลดีกว่าก่อนใช้โปรแกรม

ผลวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติหลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาล ดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 การที่พยาบาลมีค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาลดีขึ้นเนื่องจากการใช้เทคนิคการให้ความรู้ทั้งในรูปแบบของการอบรมที่เน้นให้พยาบาลได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน การใช้สื่อวีดิทัศน์ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดทัศนคติต่อพยาบาล (กิดานันท์ มลิทอง 2548) และใช้แนวคิดการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ (Knowles, 1978) ที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมถึงการยอมรับในความสามารถในการปฏิบัติที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคลผู้วิจัยจึงให้คำแนะนำในขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้พยาบาลเกิดความมั่นใจ ส่งผลการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาลเกิดความสำเร็จ นอกจากนี้จากการผู้วิจัยยังเน้นในเรื่องประโยชน์ของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาล ทั้งประโยชน์ต่อองค์กร ต่อพยาบาลเอง และที่สำคัญคือต่อผู้ป่วย เมื่อพยาบาลได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาล จนถึงขั้นตอนประเมินผลการปฏิบัติ และเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจนตามที่คาดหวัง ทำให้คะแนนทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาลสูงขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของปานทิพย์ ปุณณานนท์และทัศนีย์ เกริกกุลธร (2551) ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการเรียนการสอนภาคปฏิบัติที่เน้นการปฏิบัติพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 มีทัศนคติในการปฏิบัติพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ค่อย ๆ เพิ่มสูงขึ้น ภายหลังการฝึกปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 3 การปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพหลังใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาลมากกว่าก่อนใช้โปรแกรม

ผลวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาลมากกว่าก่อนได้รับโปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 การที่พยาบาลมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติกรพยาบาลมากขึ้น อาจเนื่องมาจากการใช้แนวคิดการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ (Knowles, 1978) เพื่อเป็นแนวทางใน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

การอบรมให้ความรู้ ร่วมอภิปรายกลุ่มในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม มีการระดมสมอง ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสพการณ์ร่วมกันทั้งจากพยาบาลด้วยกันและผู้วิจัย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากขึ้น และการที่พยาบาลได้ฝึกปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังช่วยแนะนำทำให้การฝึกการปฏิบัติมีความต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการพัฒนาความรู้ และมีการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลเพิ่มมากขึ้น

ในขั้นตอนการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ช่วยทำให้พยาบาลได้มีทักษะในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เมื่อสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์แล้ว พยาบาลต้องมีการใช้กระบวนการคิดอย่างมีระบบ กลั่นกรองหลักฐานที่สืบค้นได้เพื่อนำมาสู่การปฏิบัติจริง ในขั้นตอนการอ่านงานวิจัย ทำให้มีการฝึกทักษะการอ่านรายงานวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความสามารถของตนเอง หลังจากนั้น พยาบาลจะมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางปฏิบัติ ซึ่งแนวทางที่กำหนดขึ้นมีความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้เพราะพัฒนาจากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ช่วยกันสืบค้นและประเมินคุณภาพร่วมกัน อีกทั้งได้รับคำแนะนำจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำแนวทางปฏิบัติไปใช้ในผู้ป่วยจำนวน 10 ราย ในกระบวนการฝึกปฏิบัติในผู้ป่วยพยาบาลทุกคนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ และมีการแจ้งผลประเมินผลการปฏิบัติเป็นระยะ ๆ ซึ่งการแจ้งผลการประสพผลสำเร็จนั้นยังทำให้ผู้ปฏิบัติเพิ่มความเชื่อมั่นในการปฏิบัติของตนมากขึ้น ส่งผลให้พยาบาลมีความรู้สึกเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองที่จะปฏิบัติได้

ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของปานทิพย์ ปุณณานนท์และทัศนีย์ เกริกกุลธร (2551) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการเรียนการสอนภาคปฏิบัติที่เน้นการปฏิบัติพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 มีความสามารถในการปฏิบัติพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ค่อย ๆ เพิ่มสูงขึ้น ภายหลังการฝึกปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการศึกษาของโอเลด (Olade 2003) ที่พบว่า พยาบาลที่มีทัศนคติที่ดีต่อการนำหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลจะมีความต้องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลสูงกว่า และยังสอดคล้องกับการศึกษาของรุ่งทิพย์ คงแดง (2550) ที่พบว่าหลังการใช้โปรแกรมการส่งเสริมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติของพยาบาลในการจัดการความปวดเฉียบพลันในทารกแรกเกิด คะแนนการปฏิบัติการจัดการความปวดเฉียบพลันเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับการศึกษาของปิยดา ธนันชัย (2552) ที่พบว่าภายหลังใช้แนวปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ในการป้องกันการติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะ บุคลากรสามารถปฏิบัติที่ถูกต้องเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลนี้สมควรนำไปใช้ในการเพิ่มความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ กระบวนการนำไปใช้ควรได้รับความร่วมมือจากพยาบาลทุกคน ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง โดยมีฐานข้อมูลช่วยในการสืบค้นและจัดเก็บงานวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาติดตามผลการใช้โปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลต่อความรู้ ทักษะและการปฏิบัติการพยาบาลโดยเพิ่มระยะเวลาติดตามเป็น 3 เดือนหรือ 6 เดือน เพื่อดูความคงทนของความรู้และทักษะการปฏิบัติ

2.2 ควรมีการศึกษาโปรแกรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ที่มีผลต่อตัวแปรอื่น เช่น ความพึงพอใจของพยาบาล

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มลิทอง (2548) *เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการศึกษา* กรุงเทพมหานคร อรุณการพิมพ์
- ณรงค์ศักดิ์ บุญเลิศ (2553) “พฤติกรรมองค์กร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการองค์การและทรัพยากรมนุษย์* หน่วยที่ 5 หน้า 1-61 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาวิทยาการจัดการ โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
- ณัฐนันท์ เกตุภาค (2552) “ผลของการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และการปฏิบัติของผู้ป่วยในการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล” วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลด้านการควบคุมการติดเชื้อ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ทัศนีย์ เกริกกุลธร (2552) *การพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์: ขั้นตอนการปฏิบัติและกรณีศึกษา* สระบุรี โรงพิมพ์ปากเพรียวการช่าง
- ปิยดา ธนัชชัย (2552) “การพัฒนาและการใช้แนวปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ในการป้องกันการติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะในผู้ป่วยที่ได้รับการคาสายสวนปัสสาวะในโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง” วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลด้านการควบคุมการติดเชื้อ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปานทิพย์ ปุณณานนท์และทัศนีย์ เกริกกุลธร (2551) “ผลการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติที่เน้นการปฏิบัติพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี” วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี
- ปัทมดา สุภารส (2551) “ผลของการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อป้องกันการติดเชื้อต่อความรู้และการปฏิบัติของบุคลากรพยาบาลในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อแบบมาตรฐานในโรงพยาบาลชุมชน” วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลด้านการควบคุมการติดเชื้อ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พิกุล นันทชัยพันธ์ (2555) “Knowledge Translation: Bridging the Knowledge-practice Gap” ใน *การพยาบาลยุค 2012: Translating Evidence into Action Through Practice Guidelines in Nursing & Healthcare* ใน *การประชุมวิชาการคณะพยาบาลศาสตร์และฝ่ายบริการพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปี 2555* วันที่ 15-17 สิงหาคม 2555 โรงแรมบีพี สมิหลา บีช แอนด์ รีสอร์ท หน้า 3-17

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

- เพ็ญภา พร้อมเพรียง (2551) “ผลของการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ในการป้องกันการติดเชื้อต่อความรู้ การปฏิบัติของพยาบาลและอุบัติการณ์การติดเชื้อจากการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ ส่วนปลายในโรงพยาบาลชุมชน” วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล ด้านการควบคุมการติดเชื้อ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ฟองคำ ดิลกสกุลชัย (2552) *การปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์: หลักการและวิธีปฏิบัติ (Evidence-based Nursing: Principle Method)* พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนจำกัดฟรี-วัน
- รุ่งทิพย์ คงแดง (2550) “ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ต่อความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลในการจัดการความปวดเฉียบพลันในทารกแรกเกิด” วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สภาการพยาบาล (2555) *แผนพัฒนาการพยาบาลและการผดุงครรภ์แห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555- 2559)* นนทบุรี: สภาการพยาบาล
- อารีรัตน์ คงตัน (2553) “ผลการให้ข้อมูลต่อการใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพในการป้องกันการติดเชื้อจากการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลด้านการควบคุมการติดเชื้อ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- Dicenso, A., Cullum, N. and Ciliska, D. (1998). “Implementing evidence-based nursing: Some misconception”. *Evidence Based Nursing*, 1, 2: 38-40. Retrieved November 15, 2012, from <http://ebn.bmj.com/content/1/2/38.full.pdf+html>
- Knowles, M. S. (1978). *The Adult Learner: A Neglected Species*. 2 nd ed. Houston: Gulf Publishing Company.
- Lyons, C. and others. (2011). “Evidence based- practice and research utilization: Perceived research knowledge, attitudes, practice and barriers among Australian pediatric occupational therapists”. *Australian Occupational Therapy Journal*. 58, 178-186.
- Olade, R. A. (2003). “Attitudes and factors affecting research utilization.” *Nursing Forum*. 38, 4 (October- December): 5-15.
- Melnyx, B. M., and others (2004). “Nurses’ perceived knowledge, beliefs, skill, and needs regarding evidence-based practice: Implication for accelerating the paradigm shift.” *Worldviews on Evidence Based Nursing*. 1, 3 (Third Quarter): 185- 193.
- Squires, J. E., and others (2011). “Individual determinants of research utilization by nurses: a systematic review update.” *Implementation Science*. 6, 1: 1-20 Retrieved October 15, 2012, from <http://www.implementationscience.com/content/6/1/1>